

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

ROZVOJ HUDEBNÍHO VNÍMÁNÍ U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Vedoucí práce: Mgr. Karel Ochozka

Autor práce: Lenka Pirožková

Studijní obor: Pedagogika volného času, kombinované studium

Ročník: 3.

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

21. 3. 2015

Lenka Pirožková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlu Ochozkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Mé poděkování patří i dětem a kolegyním z mateřské školy a mé rodině za podporu během mého studia.

OBSAH:

ÚVOD.....	5
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Rozvoj hudebních schopností v předškolním věku	7
1.1 Rytmické cítění	8
1.2 Formy rozvíjení rytmického cítění	10
1.2.1 Hudebně pohybová průprava	11
1.2.2 Didaktické hry s rytmem.....	11
1.3 Hudební vnímání.....	11
1.3.1 Činitelé hudebního vnímání.....	12
1.4 Hudební paměť	12
2 Dítě a rodina.....	14
2.1 Psychický vývoj dítěte v předškolním věku	14
2.2 Motorický vývoj dítěte v předškolním věku.....	16
2.3 Hudební vývoj dítěte.....	17
2.4 Rodina a její význam pro hudební vývoj dítěte	18
3 Hudební výchova v mateřské škole	20
3.1 Mateřská škola a rodina	20
3.2 Dítě v mateřské škole.....	21
3.3 Pedagogické působení v mateřské škole.....	22
3.4 Hudební činnosti	23
3.4.1 Poslechové činnosti.....	23
3.4.2 Pěvecké činnosti	23
3.4.3 Instrumentální činnosti	24
3.4.4 Hudebně pohybové činnosti.....	24
PRAKTICKÁ ČÁST	25
1 Charakteristika předškolního zařízení	25
2 Hudební aktivity	26
2.1 První aktivita.....	27
2.2 Druhá aktivita	30
2.3 Třetí aktivita.....	33
2.4 Čtvrtá aktivita	35
2.5 Pátá aktivita.....	37
ZÁVĚR	40
Seznam použitých zdrojů.....	42
Seznam příloh	45
Přílohy.....	46
Abstrakt.....	59
Abstract.....	60

ÚVOD

Každé zdravé dítě rozeznává již od 6. měsíce po početi zvuky lidské řeči oproti jiným. Později v novorozeneckém období dává dokonce přednost některým zvukům a hlasům před dalšími. Většinou se jeho nejoblíbenějšími stávají vyšší ženské hlasy, mezi kterými dokáže odlišit hlas své maminky od ostatních hlasů. Během vývoje dítěte se tato schopnost rozvíjí, především ve spojitosti se sluchem a řečí. Proto jsme již v předškolním věku schopni rozeznat hudební nadání dítěte. Důležitost pozitivního vlivu hudby na celkový vývoj dítěte je v poslední době čím dál více vyzdvihována.¹

K samotné organizaci a plánování hudebních činností pro děti je důležité mít teoretické i praktické znalosti, a protože pracuji s dětmi v předškolním věku, chci některé z nich využít právě v této bakalářské práci. Rozvoj dětí po výtvarné, tělesné i hudební stránce je nezbytný k jejich celkovému vývoji, a jelikož z již zmíněných výchov je mi hudební výchova nejbližší, budu se ve své práci věnovat tématu Rozvoj hudebního vnímání u předškolních dětí.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se v první kapitole zabývá rozvojem hudebních schopností, hudebním vnímáním a také hudební pamětí. Druhá kapitola se věnuje vývoji dítěte jak po psychické, tak i motorické stránce a významu rodiny pro hudební vývoj dítěte. Poslední kapitola teoretické části se týká rozvoje hudební výchovy v mateřské škole, která dítě učí vnímat hudbu pozitivním směrem. Závěrečná část nabízí činnosti, které zkvalitňují výuku hudební výchovy nejen v mateřské škole.

Část praktickou tvoří návrh činností, jehož podkladem byly hudební činnosti popsané v teoretické části této práce, který obsahuje hudební aktivity s využitím netradičních hudebních nástrojů. Práci jsem rozdělila do pěti tematických celků a jejich průběh zrealizovala s dětmi předškolního věku v mateřské škole.

Cílem mé bakalářské práce je popsat důležitost rodiny a mateřské školy při rozvoji hudebního vnímání předškolních dětí a vytvoření didakticko-metodického materiálu, který poslouží k praktickému využití při hudebních aktivitách.

¹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s., obr. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-716-9195-X. s. 22

Chtěla bych poukázat na to, že rozvoj hudebního vnímání úzce souvisí s rozvojem jemné a hrubé motoriky a s celkovým všestranným rozvojem dítěte.

Moje práce se opírá zejména o knihu Františka Sedláka – Základy hudební psychologie, která se zabývá rozvojem hudebních schopností převážně z psychologického hlediska. Dále jsem čerpala z knihy Miloše Kodejšky – Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku, která obsahuje praktické náměty na zkvalitnění hudebního prostředí v rodině i mateřské škole.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Rozvoj hudebních schopností v předškolním věku

Hudební schopnost je vlastnost jedince, kterou řadíme do kategorie speciálních schopností. Tvoří ji především psychické vlastnosti, které se u člověka projevují celý život. Někteří jedinci mají spontánní hudební sklony a tím i větší předpoklad, že jejich hudební vývoj bude aktivnější než u jedinců s nezájmem o hudbu.²

Zájem o hudbu pomáhá motivovat jedna ze složek estetické výchovy, a to hudební výchova, která rozvíjí schopnosti dětí a formuje jejich psychický i tělesný vývoj. Pokud má dítě dostatek pěveckých podnětů, ze kterých jsou nejučinnějšími podněty z rodiny, pak u něj můžeme úspěšně rozvíjet i melodické cítění. První pěvecké pokusy jsou obvykle spojeny se spontánním projevem těla, jehož výsledkem je senzomotorický projev, který ještě není zcela rozvinutý. Následují zvuky spojené s pohybem a až kolem třetího roku dítěte se zdokonaluje pěvecká reprodukce i řečový projev.³

Kolem 4. roku dítěte nastává období, které je začátkem skutečného hudebního rozvoje. Přirozeně má dítě dobré duševní i tělesné předpoklady pro aktivní kontakt s hudbou zejména na úrovni poslechu, zpěvu, instrumentálních a pohybových činností. V tomto věku se u dítěte rozvíjí motorický a sluchový analyzátor, který umožňuje rozvíjet sluchově-fonační spoje. Tyto spoje se stávají základem pro intonačně čistý zpěv. Pokud dítě naučíme poslouchat svůj hlas a odlišovat jej od vnímání zpěvu ostatních, je možné, že za předpokladu určité míry cviku, je dítě schopno pěkného hlasového projevu. Pro zdokonalení dětského zpěvu velmi napomáhá doprovázet děti na strunný nebo klávesový nástroj, jako je například klavír nebo kytara. U dětského zpěvu nesmíme zapomínat na to, že se hlasivkové vazy a úpony stále ještě vyvíjí. Proto je velmi důležité nepřepínat hlas v síle, abychom dítěti neublížili. Hlasový rozsah se příliš

² Srov. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042- 05879. s. 35

³ Tamtéž s. 299

u dívek a u chlapců v předškolním věku neliší. Pro zpěv písní s dětmi je za nejvhodnější považována tónina d-dur nebo d-moll.⁴

V současné době se v hudební pedagogice řeší problém tzv. **dětské nezpěvnosti**. Zde můžeme děti rozdělit do dvou skupin „nezpěváků.“ Do první patří děti, které jsou sice hudebně rozvinuté, ale nerozezpívané. Nezpěvnost se zde může projevat z mnoha příčin a to kvůli neupevněným hudebním představám, malému hlasovému rozsahu nebo nevytvořené koordinaci mezi hudební představou a činností hlasivek. V druhém případě dítě řadíme do skupiny, kde je hudební a hlasová schopnost nerozvinutá, tudíž je z tohoto důvodu dítě nerozezpívané. Typickým projevem pro tuto skupinu je neschopnost intonačně čistého pěveckého projevu i u jednoduché dětské písně.⁵

Tento problém může souviset se začínajícími logopedickými a foniatrickými vadami. V těchto případech je doporučováno provádět cvičení se zapojením hlavového znění tónu, například brumendo nebo nosové hlásky. Další výraznou oblastí u dítěte je rozvoj tělesné motoriky, která ovlivňuje koordinaci pohybů s charakterem hudby. Současně s motorikou souvisí i nárůst dlouhých kostí v končetinách, podle kterých rozpoznáme základní předpoklad pro hru na jednoduché dětské nástroje.⁶

1.1 Rytmické cítění

Základní a zároveň jedna z nejstarších hudební schopností je rytmické cítění. Většina dětí má vrozené hudební cítění a předpoklady k tomu, aby byly hudebně tvořivé a projevovaly vlastní iniciativu při činnostech. Jedna z věcí, která může vést k myšlence, že dítě nemá dostatečně rozvinuté cítění metrických hodnot, je arytmie. Jde o potlačení pravidelného rytmického členění, které se však dá správnou formou

⁴ SLAVÍKOVÁ, Marie. *Hudební vývoj dítěte v předškolním věku*. In: *Metodický portál RVP : inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2012 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/14413/HUDEBNI-VYVOJ-DITETE-V-PREDSKOLNIM-VEKU.html/>

⁵ Srov. TICHÁ, Alena. *Hlasová výchova v dětském sboru prostřednictvím her a motivací*. Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2004. ISBN 80-70-68-186-1.

⁶ SLAVÍKOVÁ, Marie. *Hudební vývoj dítěte v předškolním věku*. In: *Metodický portál RVP : inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2012 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/14413/HUDEBNI-VYVOJ-DITETE-V-PREDSKOLNIM-VEKU.html/>

hudební výchovy zlepšit a rozvinout. V samotném rytmickém cítění nejde jen o hudební rytmus, ale i o metrum, tempo a pulz.⁷

Rytmus

Dle Sedláka je rytmus časová jednotka hudby, která označuje různé druhy pohybu. V biologických rytmech, například tlukotu srdce, spánku a chůzi, se objevuje pravidelnost. V hudbě se s touto pravidelností lze setkat velmi zřídka i přesto celek působí rytmicky. Samotná rytmičnost hudby spočívá ve střídání rytmických jednotek, tedy délek tónů a pomlk.⁸

Rytmus se děti učí jednoduše při nácviu říkanek tím, že jednotlivé slabiky vyteskávají. Nutno upozornit, že všechny slabiky nejsou stejně dlouhé, a tak střídání krátkých a dlouhých slabik se nazývá rytmus, který se zapisuje pomocí not.⁹

Metrum

Nazajkinskij definuje metrum takto: „*Metrum je systém organizování rytmického pohybu, založený na zákonitém střídání přízvučných a nepřízvučných dob, projevující se v akcentové pulsaci a v násobnosti délek.*“¹⁰

Základem prožívání metra je metrická pulzace, která je ovlivňována délkami tónů, tempem, melodickou a akordickou výstavbou, celkovou intenzitou a témbrovými složkami. Díky vývoji hudby se postupně změnil vztah rytmu a metra a v současné době

⁷ SLAVÍKOVÁ, Marie. Předškolní dítě a rytmické cítění. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2011 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/13431/PREDSKOLNI-DITE-A-RYTMICKE-CITENI.html/>

⁸ Srov. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9. s. 112

⁹ Srov. JAGLOVÁ, Jindřiška. *Hudební výchova 2: učebnice pro 2. ročník základní školy*. 1. vyd. Ilustrace Květoslava Marklová. Brno: Nová škola, 1998, 64 s. ISBN 8085607662. s. 4

¹⁰ Nazajkinskij in SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9. s. 113

se v umělecké hudbě setkáváme s arytmií (potlačení pravidelnosti rytmizace) a ametrií (nezavázanost na pevné a pravidelné metrum).¹¹

Tempo

Dětem v předškolním věku lze nejlépe přiblížit tempo pomocí pohybových projevů, jako jsou chůze, poskoky, později pak jednoduché taneční pohyby. Většinou dětem v těchto činnostech nedělají problémy změny tempa, takže v pozdějším období jsou schopny rozeznávat i tempové kontrasty, například pomalá hudba – batolení, rychlá hudba-poskoky. Obecně je tempo v hudbě definováno jako rychlost pohybu v čase.¹²

Pulz

Tento často opomíjený základ časové organizace hudby lze chápat jako pravidelné opakování počítacích dob ve stejných časových odstupech. Pulz můžeme také nalézt v každodenních rytmizovaných pracovních úkonech, jako je například pravidelnost dýchání nebo srdeční pulz.¹³

Nejpříjemnějším způsobem, jak dítěti předškolního věku přiblížit pulz, jsou vždy činnosti spojené s pohybem. Jednou z nich může být pochod, při kterém děti zdůrazňují přízvuknou dobu výrazným pohybem levé nohy a zachovají tak pulzaci čtvrtových dob.¹⁴

1.2 Formy rozvíjení rytmického cítění

Před nástupem do mateřské školy je dítěti v rozvíjení rytmického cítění nápomocna rodina. U dítěte mezi druhým a třetím rokem je možné rozvíjet hudební cítění, nejčastěji formou říkanek, dětských písní a rozpočítadel. Rytmizovaná mluvená řeč neboli

¹¹ Srov. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9. s. 113-114

¹² Srov. KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku.* Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 18-19

¹³ Srov. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9. s. 114

¹⁴ Srov. KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku.* Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 18

deklamace spojená s pohybem může dítě zároveň rozvíjet i po emoční stránce. Za vhodné pohyby se v tomto věku považují chůze a tleskání. V tomto období je vhodné kombinovat písně s hrou na tělo nebo jinými pohyby.

1.2.1 Hudebně pohybová průprava

V této formě rytmického cítění se začínají používat základní taneční kroky, kterými jsou například běh, krok přísunný, krok poskočný, taneční pohyby paží, hlavy, nebo také cval. Dětem nejvíce vyhovují tyto pohyby provádět uspořádaně, tedy po kruhu. Pohybovat se neuspořádaně všemi směry dělá většinou problémy. Tyto taneční kroky by měla doprovázet hudba, která je dětem blízká a je rytmická. Další metodou, která je zároveň pro děti nejpřirozenější, jsou tanečky k písním. Děti se naučí písničku a k ní pohyby, které se většinou opakují stále dokola. To jim napomáhá nejen rozvinout nervosvalovou koordinaci, ale i zapamatovat si text písně.

1.2.2 Didaktické hry s rytmem

Cílem didaktických her v hudebních činnostech není jen zapamatovat si správné pohyby a texty písní, ale také naučit jedince participace, což je schopnost jednat v kolektivu a naučit se dodržovat daná pravidla. V neposlední řadě didaktické hry rozvíjí u dítěte sebedůvěru. Při samotné realizaci je však zapotřebí z pozice pedagoga dbát na různá úskalí. Těmi mohou být například dlouhá statická zatěžování, při kterém mají děti nedostatek pohybu nebo absence aktivit rozvíjejících estetickou stránku dítěte. Hudební činnosti jsou pro děti přirozené a jejich realizace je baví. Ze strany pedagoga je neméně důležité dítě vhodně motivovat a dbát na jeho individuální možnosti.¹⁵

1.3 Hudební vnímání

Hudební vnímání je psychofyzilogický proces, ve kterém dochází ke smysluplnému zpracování hudby v lidském vědomí pomocí analyzátorů. Významným rysem je zde *předmětnost*, která je zvláště tím, že tóny jsou zpracovány buď pomocí lidských hlasů, speciálně vyrobených hudebních nástrojů, nebo pomocí přírodních zvuků. Jde o celistvé a smysluplné uspořádání tónů, jejichž vnímání probíhá každý den.

¹⁵PALATINOVÁ, Alžběta. *Didaktické hry v hudebních činnostech*. In: *Metodický portál RVP :inspirace zkušenosti učitelů* [online]. 2006[cit.2015-03-04].Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/469/DIDAKTICKE-HRY-V-HUDEBNICH-CINNOSTECH.html/>

Z těchto tónů čerpá dítě určitou percepční zkušenost. Pomocí vnímání se k hudbě vytváří estetický vztah, který odhaluje krásu hudební výstavby.

1.3.1 Činitelé hudebního vnímání

Proces vnímání probíhá v psychice jedince a je ovlivňován mnoha činiteli. Mezi tři nejdůležitější patří *osobnost vnímajícího jedince* (subjekt vnímání), *hudební dílo* (objekt vnímání) a *komunikativní proces*, v němž probíhá vztah mezi jedincem a hudebním dílem. Kvalitu a celý průběh hudebního vnímání nejvíce ovlivňuje osobnost jedince, zejména jeho hudební schopnosti, temperament, charakter a pak také motivace. Tyto složky dále navazují na emocionální a percepční citlivost k hudbě, která určuje úroveň poslechových a reprodukčních dovedností. V přijímané hudbě dítě není schopno zachytit vše, co hudba nabízí, ale pouze to, co chce vnímat a na co je zvyklé. Nejdůležitějším faktorem při hudebních činnostech je vnímat hudbu jako celek a najít v ní určitou smysluplnost.¹⁶

1.4 Hudební paměť

Hudební paměť je základní hudební schopnost, která se společně s vnímáním, hudební představivostí a fantazií utváří již v předškolním věku dítěte. Paměťový proces má tři fáze, kterými jsou *přijetí a osvojení si hudby*, *zapamatování hudby* a *vybavení si hudby ve formě reprodukce*, přičemž zapamatování hudby by se nemělo zakládat jen na mechanické paměti. Poslechem jednoduchých písní a skladeb si zakládáme paměť logickou, která je mnohem efektivnější a trvalejší než paměť mechanická. Důležitý je i výběr písní. Pokud není píseň dostatečně motivačně a emočně založená, dítě si ji obtížně zapamatuje a rychle ji zapomene. Ovlivňujícím faktorem v této schopnosti může být emoční labilita v chování dítěte. Ke všem třem fázím lze přiřadit paměť *krátkodobou*, *operativní* a *dlouhodobou*. U první zmiňované paměti jde o zachycení podnětu ve velmi krátkém časovém intervalu, který nepůsobí opakovaně. Už u tříletých dětí má tato paměť velký význam, protože je primárním předpokladem pro paměť operativní i dlouhodobou. *Operativní paměť* je spjata s rozvojem hudebního vnímání a působí podstatně déle než paměť krátkodobá. Umožňuje kódování hudby, její

¹⁶Srov. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9. s.180-182

zpracování a výběr hudby z hlediska potřeb jedince. Jde o tvořivý proces, ve kterém je zajištěna plynulost hudebního proudu, návaznost hudebních částí, srovnání a následný vjemový zápis celkové hudební formy. Po dokončení tohoto procesu je hudba předávána do dlouhodobé paměti. Do *dlouhodobé paměti* se převážně dostávají podněty a hudební informace, které si dítě již dříve oblíbilo a jsou pro něj významné, protože navazují na předchozí zkušenosti a zážitky. Tato paměť si však vybírá, propouští a trvale uschovává jen ty hudební podněty, které odpovídají hudebnosti a mentalitě poslouchajícího jedince.¹⁷

¹⁷Srov. KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 23-26

2 Dítě a rodina

V psychice dítěte hudba ovlivňuje především emoční a citovou oblast. Dítě bývá nejčastěji ovlivňováno matkou nebo prarodiči a jejich vnímáním hudby. Hudba, která má silné zvukové podněty, a také samotný rytmus tanečních skladeb, dítě nabudí k aktivitě a bezprostředně podněcuje jeho pohybové funkce. U dítěte tedy lze považovat hudební vývoj za podstatnou složku harmonického rozvoje osobnosti.¹⁸

2.1 Psychický vývoj dítěte v předškolním věku

Předškolním věkem je v širším pojetí pojmenováno období, které začíná narozením a končí vstupem do školy. V užším smyslu jde pak o „věk mateřské školy.“ Nelze však toto stanovisko brát za jediné správné, protože pro dítě je nejdůležitější výchova rodiny, kterou dále mateřská škola rozvíjí a obohacuje.¹⁹

Pro správný vývoj psychické stránky dítěte je zapotřebí, aby byly uspokojovány jeho základní potřeby biologické, mezi které patří teplo, strava a čistota. K dalším přirozeným potřebám dítěte patří aktivita a iniciativa v pohybových a řečových dovednostech. Především rodina dává dítěti pocit bezpečí a zázemí, které mu dodávají chuť experimentovat a objevovat nové věci kolem sebe.²⁰

Velký posun v tomto období můžeme pozorovat ve všestranném **vnímání dítěte**. Dříve mu stačilo poznávat svou hračku pouze z vnější strany jako celek, ale už v druhé polovině třetího roku se jeho zájmy přesouvají do hlubšího zkoumání. Většinou není žádným překvapením, když si dítě svoji hračku rozebere na malé části dřívě, než si s ní stačil pohrát. Pro děti předškolního věku jsou nejpopulárnějšími hračkami Lego nebo také puzzle, které z počátku nemusí obsahovat příliš velké množství dílků. Skládání a stavění poslouží jako velmi dobré procvičení procesu analýzy a syntézy, které dítě později využije při učení v prvním ročníku základní školy.

¹⁸Srov. GRECMANOVÁ, Helena. *Obecná pedagogika II.* dotisk 1.vyd. Olomouc: Hanex, 2000, ISBN 80-85783-24-x. s. 192

¹⁹Srov. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s., obr. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-716-9195-X. s. 84-85

²⁰Srov. MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, 223 s. Knižnice psychologické literatury. ISBN 8004252362. s. 133-141

Pro správný rozvoj **sluchového vnímání** je vhodné nacvičovat rozkládání slov na slabiky a hlásky. Toto cvičení je důležité nezanedbávat, zvláště v posledním roce před nástupem povinné školní docházky, jak doma s rodiči, tak i v mateřské škole. Podle průzkumu je zřejmé, že dítě v šestém roku života dokáže sluchem rozlišit slova, ve kterých je pouze jedna hláska rozdílná, dále pak dokáže vyjmenovat jednotlivé hlásky, jak jdou ve slově po sobě.²¹

Obohacujícím procesem ve vnímání je také **představivost**. Dítě již dokáže plynule vyprávět příběhy, pohádky i popsat situace, které se mu staly. Rozvíjejí se také fantazijní představy, které dítě vnímá velice reálně. Běžně tak vznikají jedinečné, neopakovatelné okamžiky, například vedení monologu s televizí, simulovaný hovor „s někým“ v telefonu a podobně.²²

Kolem čtvrtého roku dítěte se mění inteligenční úroveň ze symbolického **myšlení** na názorové. Nyní je tedy vjem dítěte vázán na představu a prožitek. Názorové myšlení je závislé na zrakovém vnímání, tedy dítě vyvozuje takové závěry, které nejsou logické, avšak jeho názor ovlivňuje právě vizuální porovnání. Aktuální i minulé, symbolické myšlení, které je vázáno na činnost dítěte, může vést k nesprávným závěrům, mezi které patří **egocentrismus**, kdy dítě vnímá realitu pouze subjektivně bez jiného úhlu pohledu. Dále to může být **antropomorfismus**, kdy dítě všechno polidšťuje a přisuzuje tak neživým objektům vlastnosti a lidské pohnutky. Dalším nežádoucím závěrem v myšlení takto starých dětí je **magičnost**, ve které má dítě tendence měnit fakta pomocí nemožných, nadpřirozených přání a **artificialistické myšlení**, které je charakteristické tím, že se dítě nezajímá o původ a vznik věcí a dějů kolem něj a předpokládá, že vše vzniká samo od sebe.²³

²¹Srov. MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: Normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : Základní duševní potřeby dítěte : Dítě a lidský svět*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. ISBN 9788024708706. s. 146-147

²²Srov. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 175 s. ISBN 80-244-0629-2. s. 69

²³Srov. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s., obr. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-716-9195-X. s. 86-89

V tomto období dítěte není **paměť** ještě zcela rozvinuta. Dítě si osvojuje informace bez soustředění, spíše mechanicky. Ke konci tohoto období si dítě pamatuje převážně to, co ho nejvíce zaujalo.²⁴

2.2 Motorický vývoj dítěte v předškolním věku

V předškolním věku je možné považovat motorický vývoj za ustavičné zlepšování koordinace a elegance, přičemž pohyb nadále zůstává nejvíce přirozenou potřebou dítěte.²⁵

Předškolní etapa v sobě neskrývá mnoho nových dovedností, které si dítě osvojuje. Jedinec spíše svoje dosavadní poznatky zdokonaluje. Další významnou zkušeností, kterou si dítě osvojuje je soběstačnost, například zavazování tkaniček, samostatnost při oblékání, toaletě i umývání rukou. V **hrubé motorice** dítěti nedělá problém chůze ani běh, dokonce zvládá i běh ze schodů. Zručnost se projevuje v lezení po žebříku, házení míče, dále dítě dokáže při skákání panáka stát delší dobu na jedné noze a seskočit z nízké lavičky.²⁶

Jemnou motoriku dítě procvičuje při hrách s plastelínou, pískem nebo s pastelkami při kreslení. Stříhání nůžkami a následné vystřihování základních obrazců, kreslení štětce a skládání stavebnic dítěti nečiní žádné obtíže. Dětská kresba prochází několika vývojovými fázemi. Ve **fázi čmárání** můžeme u dítěte pozorovat spíše motorické hry bez symbolického významu, při kterých maluje tak zvaně „celým tělem.“ Tuto formu kresby lze chápat jako zapojení celé ruky, vycházející z ramene a celé paže. Následuje **stádium symbolů a tvarů**, ve kterém dítě kolem třetího roku napodobuje kresbu kruhu, o rok později křížek a v sedmém roce už umí nakreslit geometrické tvary jako čtverec, obdélník i trojúhelník.²⁷

²⁴Srov. DOŇKOVÁ, Olga a Jan Sebastian NOVOTNÝ. *Vývojová psychologie pro sociální pedagogy*. Institut mezioborových studií Brno, 2010. s. 98

²⁵Srov. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 175 s. ISBN 80-244-0629-2. s. 68

²⁶Srov. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s., obr. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-716-9195-X. s. 85

²⁷Srov. DOŇKOVÁ, Olga a Jan Sebastian NOVOTNÝ. *Vývojová psychologie pro sociální pedagogy*. Institut mezioborových studií Brno, 2010. s. 88-90

Neméně důležité je zdokonalení v **oblasti řeči a komunikace**, kde dítě opouští pouhé povídání a naopak dokáže své myšlenky popsat velmi barvitě. Výslovnost však ještě není stále dokonalá. Většinou děti chtějí sdělit vše hned a právě v těchto případech se můžeme setkat s občasným koktáním. Je to následek rozdílné vspělosti myšlení a samotného vyjadřování.²⁸

2.3 Hudební vývoj dítěte

Orientace ve zvukovém prostoru

prenatální období až první rok života dítěte

V tomto období se u dítěte rozvíjí smyslová a emocionální citlivost na akustické předměty, pohybová reakce na zvukové a hudební podněty. Dítě vyhledává zdroje zvuku a také se u něj můžeme setkat s prvotními pěveckými pokusy s napodobováním poslouchaných zvuků.

Orientace v tónovém prostoru

a) difúzní fáze (1,5-4 roky)

Pro difúzní fázi je charakteristické napodobování metro-rytmické struktury slov, vět a říkadel, nakonec i samotné pokusy o řečový projev. Díky prvním pokusům o pěvecký projev se u dítěte formují základy tónové a hudební paměti. Setkat se můžeme i s improvizacími pokusy v oblasti hudby a spontánním opakováním jednoduchých rytmicko-melodických modelů písní.

b) srovnávací fáze (4-6 let)

Dítě dokáže rozeznat a určit pojmy vysoko x nízko, rychle x pomale, potichu x nahlas. Rozvíjí se u něj receptivní a reprodukční schopnosti a formují se základy tonálního cítění jako schopnost emocionálně prožívat a rozlišovat funkce jednotlivých tónů v melodii. Nastává období, kdy je dítě schopno pěvecké reprodukce písní, rytmicky i intonačně správné.

²⁸Srov. MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: Normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : Základní duševní potřeby dítěte : Dítě a lidský svět*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. ISBN 9788024708706. s. 140

Orientace v hudebním prostoru

a) fáze analyticko-syntetická (7-10 let)

V této fázi u dítěte probíhá upevňování tonálního cítění a rozvoj smyslů pro intervaliku. Začíná chápat vícehlasou hudbu a funkčnost hudebně výrazových prostředků, zároveň si upevňuje základní senzomotorické dovednosti.

b) fáze evoluční (11-14 let)

Nastává zvyšování aspirační úrovně dítěte, které si také výrazněji uvědomuje cíle hudebních činností. Zároveň však proniká do vícedílných hudebně tektonických struktur.

c) fáze systémová (15-18 let)

U jedince dochází k tvořivému pochopení žánrových a stylových intonací hudební řeči, rozvíjí se u něj základní umělecké schopnosti, například schopnost umělecky hodnotit nebo se umělecky vyjádřit. Již dokáže pochopit a osvojit si dílo jako celek.²⁹

2.4 Rodina a její význam pro hudební vývoj dítěte

Rodina byla, je a bude základním kamenem společnosti. Velký sociologický slovník vymezuje rodinu jako původní a nejdůležitější společenskou skupinu a instituci s hlavními funkcemi reprodukce, výchovy, socializace a přenosu kulturních vzorů.³⁰

Kodejška uvádí: „*Ve zdravé rodině se rodiče přirozeně přibližují dítěti, podněcují ho k užitečné práci a tvořivým činnostem, všímají si jeho problémů a potřeb, věnují mu dostatek času, dokážou projevit souhlas s jeho jednáním, pochválit ho, poděkovat mu, apod.*“ Dále dodává, že vlastnosti jako spolehlivost, věrnost a laskavost se mohou stát hlavním pojátkem rodiny a motivem dobrých skutků. Aby měla hudba na dítě pozitivní vliv, je zapotřebí od nejujtějšího věku záměrného působení rodičů, protože vztah k hudbě se nám utváří již v dětství. Působení tedy není pouze úkolem předškolních zařízení.³¹

²⁹Srov. HOLAS, Milan. *Psychologie hudby v profesionální hudební výchově*. 2. vyd. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013, 168 s. ISBN 978-80-7331-262-6. s. 38-39

³⁰*Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, s. 749-1627. ISBN 8071843113.

³¹KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 32

J. A. Komenský doporučoval matkám zpívat dětem lidové písně a popěvky, a rozvíjet tak jejich hudební schopnosti pomocí hudebních hraček a tělesných pohybů. Matka dokáže dítě podněcovat ke zpěvu i jiným hudebním činnostem, její zpěv působí totiž velmi účinně na utvářející se psychiku dítěte.³²

Hudebnost dítěte předškolního věku je nutné rozvíjet komplexně, musíme tak do hudební výchovy v rodině zařadit poslech hudby, zpěv, hru na dětské nástroje a v neposlední řadě hudebně pohybové činnosti. Tyto činnosti a hry by mělo dítě realizovat společně s rodiči. Tím se mezi nimi vytvářejí intimní vztahy a to je z psychologického a výchovného hlediska důležité. Pro zdokonalení poslechových dovedností však nestačí pouze reprodukováná hudba. Významně dítěti přispívají návštěvy vhodných hudebních programů, jako je například základní umělecká škola.³³

Častý poslech reprodukové hudby v rodině ubírá dítěti potřebný klid a nerozvíjí rovnoměrně hudebnost dítěte. Znemožňuje mu objevovat hudbu prostřednictvím matčina zpěvu, který podněcuje, je emocionálně podbarven a upevňuje vztah mezi matkou a dítětem.³⁴

Sluchový orgán dítěte v tomto období ještě není schopen orientovat se ve výškově témbrovém komplexu a nedovede vydělit melodii od doprovodu, takže reprodukováná hudba nemůže být náhradou matčina zpěvu ani rovnocenným činitelem pěveckého projevu.³⁵

³²Srov. Komenský in KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 32

³³ Srov. KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 34-35

³⁴ Srov. ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-323-4.

³⁵ Srov. ŘÍHOVÁ, Jaroslava. *Vliv hudby na člověka*. Brno, 2011. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická.

3 Hudební výchova v mateřské škole

Mateřská škola jako formální instituce doplňuje a přispívá k rodinné výchově. Stává se pro dítě místem, kde se setkává se svými vrstevníky, se kterými rozvíjí svoje komunikační a kooperační schopnosti. Formou společného pobytu a hry si děti vytvářejí kamarádské vztahy, skrze které získávají větší sebejistotu a pocit důvěry v sobě samém. Navštěvování mateřské školy umožňuje dětem prožívat situace, které pomáhají utvářet jejich sociální a všestranný rozvoj osobnosti.³⁶

V mateřské škole se děti učí správně hudbu vnímat a chápat, osvojují si základní pěvecké návyky a také s hudbou spojují jednoduché pohyby. Aby se dosáhlo plynulého hudebního rozvoje dětí, je důležité sjednotit výchovné působení rodiny a školy.³⁷

3.1 Mateřská škola a rodina

Prvním krokem, který vede k dobrému **vztahu mezi pedagogem a rodičem** je vzájemné respektování. Pedagog by měl rodiče přijmout jako partnera, naslouchat mu, radit se s ním a najít společnou cestu, která povede ke správné a jednotné výchově dítěte. Často je ale vztah rodiny a školy vystaven nepříjemným situacím, které převážně způsobují zkušenosti a vzpomínky rodičů z dob, kdy právě oni chodili do mateřské školy. Někteří rodiče tak mají obavy, že jejich dítě bude nuceno do jídla, do spánku, nebude moci jít při spaní na záchod a podobně. Tento fakt vzbuzuje u rodičů nedůvěru a často se stává, že mají tendence své dítě nepřiměřeně chránit. Podstatně větší jsou i **očekávání** dnešních rodičů od školy. Kromě standardní péče vyžadují výuku cizího jazyka, plavání, kroužek flétny, dramatický kroužek a tak dále. Tato přání nemusí být vždy splnitelná. Často se stává, že rodiče dají své dítě do mateřské školy nepřipravené a kladou na něj zbytečně velké nároky. Tento úkol je mnohdy i pro zkušeného pedagoga nemožný. Neméně důležitou součástí pro harmonický vztah učitele a rodiče je **komunikace**. Pokud je rodič dobře a včas informován o škole a zejména o dítěti, může

³⁶ Srov. JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993, 231 s. ISBN 802100830x. s. 55-56

³⁷ Srov. ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-323-4.

se předejít výše zmiňovaným nepříjemnostem. Rodič nebude mít žádné předsudky a bude vědět, co jeho dítě celý den dělá, zda jsou zachovány některé z jeho zažitých zkušeností nebo je vše jinak. Pozitivní vztah pedagoga k dítěti by měl být dáván najevo dostatečně často. Obvykle se projevuje v každodenním informování ohledně chování dítěte nebo ve věcech, které dítě zlepšilo. Především pozitivní informace rodiče naplňuje a upevňuje tak citovou vazbu s dítětem. V komunikaci probíhá také negativní hodnocení dítěte, ale i to lze sdělit pozitivní formou. Pedagog by se měl úplně vyhnout strohému kritizování nebo vychvalování. Je vždy lepší „problém“ popsat detailně, protože se v ten okamžik stává řešitelným a může se o něm diskutovat. Vztah rodič, dítě, pedagog se taktéž prohlubuje při společných událostech. Může jít například o společné tvoření, školní slavnosti nebo výlety.³⁸

Naše mateřská škola tradičně pořádá Velikonoční dílničku, na Den matek dílnu s tatínky a na Vánoce si rovněž rodiče s dětmi mohou přijít vytvořit něco pěkného. Ze školních slavností každoročně pořádáme Rozloučení s předškoláky na přilehlé školní zahradě. Děti si pro rodiče připraví pestrý program a za odměnu si pak mohou zaskákat na trampolíně či skákacím hradu. Jednou měsíčně navštívujeme divadlo, kam rodiče také rádi jezdí s námi. V neposlední řadě pořádáme několikrát za rok besídky, kde je k vidění práce učitelů a dětí. Konec školního roku zakončujeme celodenním výletem. Musím konstatovat, že rodiče v naší mateřské škole jsou pro tyto společné akce nadšeni. Program mateřské školy je přizpůsoben tradicím a dění v obci, jako jsou například Masopustní průvod, Vítání jara, Rozmarýnové hody, Podzimní uspávání broučků, svátek Svatého Martina a podobně. Naše školka se také každoročně zapojuje do celostátní Tříkrálové sbírky.

3.2 Dítě v mateřské škole

Dítě vnímá přechod z rodiny do mateřské školy jako velkou změnu v jeho životě. Tento přestup musí být brán jako významný krok k dalšímu procesu socializace. Pro úspěšnou adaptaci je zapotřebí, aby bylo dítě dostatečně připraveno ke vstupu do mateřské školy. Zralost a připravenost dítěte na vstup do mateřské školy není zjišťována žádným vyšetřením. Platí pouze obecně známá pravidla, a to především samostatnost při oblékání, svlékání a osvojení si základních hygienických potřeb. Rozhodujícím

³⁸Srov. JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993, 231 s. ISBN 802100830x. s. 62-69

faktorem pro úspěšně zvládnutý vstup do mateřské školy je vyrovnanost rodičů a jejich pozitivní přístup k celému procesu. Z pozice pedagoga je na místě nemít příliš přehnané nároky, dát dítěti možnost rozvíjet se a snažit se ho ještě před nástupem do mateřské školy, například formou adaptačních programů, co nejlépe poznat.³⁹

3.3 Pedagogické působení v mateřské škole

S postupem času se mění i role pedagoga. Každý pedagog se ve své práci soustředí na činnosti, které jsou spojené s hudební, výtvarnou a tělesnou výchovou, s vývojem řeči, jemnou motorikou a také řadou dalších. Velká důležitost je kladena na hlavní skupiny profesních dovedností pedagoga mateřské školy, mezi které patří:

-**oborové a metodické dovednosti**, jejichž obsah spočívá v tom, co a jak pedagog s dětmi dělá; jde především o metodické zpracování aktivit,

-**speciálně-výchovné a diagnostické dovednosti**. Zde se dovednosti vztahují k respektování individuálních zvláštností jedince, přizpůsobení se jeho možnostem a včasným posměněním aktivit dle výsledků pedagogické diagnostiky,

-**sociálně-psychologické dovednosti**, které lze chápat jako učením získané předpoklady pro sociální interakci. Stupeň osvojení je u každého pedagoga jiný, je nezávislý na věku, délce praxe a množství teoretických poznatků, ale právě jejich rozvoj optimalizuje činnosti mateřské školy. Sociálně-psychologické dovednosti obsahují prvky dovedností vztahující se k sobě samému, například sebereflexe, autenticita a prvky, které se týkají mezilidských vztahů. Do těchto prvků řadíme dovednosti jako **akceptování osobnosti dětí i rodičů**, umění přijímat ostatní takové, jací jsou, **empatii**. Důležité je taktéž **naslouchání, vyjadřování se ke konkrétním situacím**, kde není vhodné svůj názor zobecňovat, **rozvíjení sebereflexe a sebedůvěry, zvládnutí konfliktních situací** a v poslední řadě **přijímání a poskytování zpětné vazby**. Pedagog by měl myslet na častou pochvalu dítěte, nejen za výsledek jeho práce, ale také jej chválit přímo v procesu.⁴⁰

³⁹Srov. JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993, 231 s. ISBN 802100830x. s. 162-168

⁴⁰Srov. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Editor Václav Mertin, Ilona Gillernová. Praha: Portál, 2010, 247 s. ISBN 9788073676278. s. 28-35

3.4 Hudební činnosti

K nejčastějším hudebním činnostem v mateřské škole patří nácvik a zpěv písní. Pedagog je pro dítě vzorem, jeho pěvecký projev by měl být tedy intonačně čistý. Důležitou součástí je i správná artikulace a celkový přednes. Nácvik písně je vhodné kombinovat s jednoduchými doprovody na hudební nástroje z Orffovského instrumentáře. Dále pak, po dobrém osvojení si písně, má pro dítě velký význam spojení s pohybem.⁴¹

3.4.1 Poslechové činnosti

V předškolním věku se dítě díky poslechovým činnostem učí zobecňovat, rozeznávat a srovnávat hudebně výrazové prostředky. Pro dosažení aktivního poslechu je zapotřebí vhodná motivace a soustředění dítěte. Kvalitu poslechu zvyšuje pedagog tehdy, když je jeho hudební připravenost na dobré úrovni a nepouští dětem pouze skladby z reprodukováných záznamů. Pedagog by měl do svého plánu začlenit zábavnou formou poslech hudby, kdy zpívá jedna skupina nebo jedinec a ostatní poslouchají. V závěru každého poslechu je důležitá evaluace hudebně poslechových aktivit pedagogem i dětmi.

3.4.2 Pěvecké činnosti

Zpěv lze definovat jako psychologicky vysoce účinnou a nejpřirozenější činnost. Tato činnost utváří nejen základní hudební schopnosti, například hudební paměť, hudební sluch a smysl pro rytmus, ale i řečový projev. Ten se dále obohacuje hudebními složkami, jako jsou intonace a barva. Pěvecká cvičení rozšiřují hrudník a tím zlepšují pravidelnost dýchání, dochází tak i k celkové relaxaci svalstva. Díky kontrolovatelnému výdechu může u jedince dojít z logopedického hlediska ke zlepšení. Pěvecké činnosti lze zrealizovat pomocí nápodoby slyšených melodií, které dítě získává z vnějších

⁴¹LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání: Nácvik písní*. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2013 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/16933/hudebni-cinnosti-pro-predskolni-vzdelavani-nacvik-pisni.html/>

podnětů z rodiny nebo školy, zpěvem z dříve slyšené melodie a pěvecké tvořivosti a vokální intonace, ve které jde o zpěv podle notové osnovy. Pro dítě je to psychicky náročná a složitá činnost, ale z hlediska hudebního vývoje nejúčinnější.⁴²

3.4.3 Instrumentální činnosti

Hlavním metodickým záměrem v instrumentálních činnostech je doprovod dětských písni a říkadel pomocí Orffových nástrojů. V tomto záměru se zlepšuje především rytmické cítění dítěte. Hra na melodické nástroje je pro dítě předškolního věku nepostradatelná, protože jej seznamuje se základními vlastnostmi hudby. U pětiletých a šestiletých jedinců je na místě praktické seznámení s již zmíněnými nástroji. Těmito nástroji se mohou děti doprovázet na jakákoliv pohybová cvičení nebo vytvářet melodický doprovod. Hrou mohou vyjadřovat rytmus, pulzaci, metrum, později dokáží hrát různě náročná ostinata. Při vhodném pedagogickém působení je dítě schopno hrát přehry, mezihry a libovolné dohry k písním.

3.4.4 Hudebně pohybové činnosti

K rozvoji hudebních schopností, zpřesnění hudebního vnímání a pohybové koordinace, dětem dopomáhá hudebně pohybová výchova. Činnosti v hudební výchově se mohou v mnoha směrech propojovat. Do průpravných cvičení lze zařadit **hry na tělo, taneční hry, hry se zpěvem** a další. V prvním uvedeném cvičení je důležitá soustředěnost na přesnou koordinaci hudby a dětského pohybu. Dítě se odpoutává od slovního rytmu a koncentruje se převážně na hudební doprovod. Další nezbytností, na kterou musí pedagog u dětí z metodického hlediska dbát, je správně provedený pohyb paží, běh a poskoky. Tradičními se v českém prostředí staly hry se zpěvem, které přináší komplexní hudebně estetický zážitek. Většinou se ve hrách se zpěvem naznačují jednotlivé pohyby nebo činnosti, o kterých se zpívá. Zároveň tato forma hudebně pohybové činnosti u dětí rozvíjí hudební představivost a fantazii. Velmi důležitá je nabídka pedagoga. Měla by dítě zaujmout, inspirovat k improvizaci a přesto si zachovat znak dětské radosti.⁴³

⁴²Srov. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9. s. 249-252

⁴³Srov. KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku.* Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-0080-3. s. 43-47

PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části je představit aktivity, které pomocí netradičních hudebních nástrojů pomáhají rozvíjet hudební vnímání dětí předškolního věku při výuce hudební výchovy. Mým hlavním důvodem, proč jsem ozvláštnila realizaci aktivit doprovázením se na netradiční nástroje, je návrh obměny za časté využívání Orffových nástrojů. Zároveň předpokládám, že děti bude doprovázení činností na nevšední nástroje více bavit a naplňovat. Vyústěním mého záměru praktické části je spojení rytmizace, pěveckého projevu, hry na tělo a instrumentální činnosti v hudebně pohybovou aktivitu.

1 Charakteristika předškolního zařízení

Tyto činnosti jsem zrealizovala v průběhu pěti tématických celků s dětmi ve věku od 5 do 7 let v mateřské škole, ve třídě *Zajíčků*, do které dochází 20 dětí. Ve třídě jsou spíše děti komunikativní a kamarádké, které se rády učí nové věci. Nachází se zde i jedno dítě s diagnózou ADHD, které má přidělenou asistentku. Budova obsahuje také jednu větší třídu *Žabiček*, kde je kapacita pro 25 dětí. Chodí do ní převážně 3leté děti, v letošním roce ji však navštěvují i dvě 2,5leté děti. Mateřská škola má dostatečně velké prostory pro činnosti dětí, vybavené hračkami a pomůckami. Kolem budovy se rozkládá velká zahrada se vzrostlými, několik desítek let starými stromy, která umožňuje pohybové aktivity a relaxaci všem dětem. Součástí zahrady je i pískoviště, zahradní domek a nově zbudované herní prvky.

Průběh dne a činností je dán Rámcovým vzdělávacím programem, který je dle potřeb, možností a zvláštností dětí přizpůsobován a měněn. Všechny děti zde mají rovnocenné postavení a je mezi nimi vytvářeno kamarádké prostředí. Mezi dovednosti, které si děti v průběhu dne osvojují, patří samostatnost, sebeobsluha, stolování a v neposlední řadě také základní hygienické návyky. Režim dne začíná v 6.30 scházením se dětí do zařízení, od 8.15 se uklízí hračky a následuje ranní cvičení nebo různé pohybové hry. Po svačince je pro děti připravena pestrá nabídka řízených a didakticky cílených činností, dále následuje pobyt venku nebo na výše zmíněné školní zahradě. Rozcházení dětí domů je možné po obědě nebo po odpoledním odpočinku. Dále mateřská škola dětem

nabízí zájmové kroužky, například angličtiny, flétny nebo dramatický kroužek. Individuální přístup k dětem s narušenou komunikační schopností je zde podporován formou kroužku logopedické prevence, kde je pro správný rozvoj řeči často zapotřebí spolupráce rodičů, popřípadě specializovaných odborníků.

2 Hudební aktivity

Tyto činnosti jsem realizovala v pěti dnech, vždy na začátku nového týdne. Každá hodina má dané téma, které je dětem blízké a je zaměřená na rozvoj určité dovednosti. První hodina je věnovaná postupnému nácviku rytmizace, druhá hodina zahrnuje nácvik písně, třetí hodina spočívá v instrumentální činnosti, ve čtvrté hodině si děti zkusí hru na tělo a vytvoření rytmického ostinata a v poslední páté hodině se pokusíme s dětmi zrealizovat hudebně pohybovou činnost.

Do aktivit jsem zakomponovala využití nástrojů, které si vyrobily ručně samy děti, dále pomůcky každodenní potřeby a také například **boomwhackers**. Jsou to barevně odlišené plastové trubice, které podle své délky vydávají při hře různě vysoké tóny. Autorem těchto „hudebních nástrojů“ je americký hudebník Craig Ramsell. Velkou oblibu si tento nástroj získává jako doplněk tradičních nástrojů Orffovského instrumentáře.⁴⁴

Každou hodinu zahajujeme svolávacím pozdravem, následuje poslech písně nebo krátká dramatizace, která děti motivuje k dalším činnostem a předesílá téma dané hodiny. Další tématické činnosti u dětí postupně rozvíjí potřebné dovednosti pro naplnění stanoveného cíle dne. V závěru hodiny hodnotíme průběh dne a hovoříme o tom, co se nám povedlo nebo naopak nepovedlo.

V příloze jsou k nahlédnutí fotografie z přípravy hudebních nástrojů i praktického nácviku s dětmi a použité notové záznamy, které jsou potřebné k realizaci činností.

⁴⁴Boomwhacker. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Boomwhacker>

2.1 První aktivita

Téma: ŠKOLKOVÝ ORCHESTR

Cíl: rozvoj rytmického citění

Této hodině předchází výroba rytmických pytlíčků. Nejprve se z látky vystříhne obdélník 15x40cm a stejný z igelitu. Ten se následně sešije tak, aby byl igelit uvnitř. Potom se nasype dovnitř libovolný druh luštěniny, například hrách, fazole nebo čočka. Poté se zašije i poslední strana pytlíku a máme vyrobenou netradiční hudebně rytmizační pomůcku. Děti si tyto pytlíčky šily pod dozorem pedagoga téměř samy.

K nahlédnutí v přílohách č. I-III.

Na začátku hodiny se s dětmi uvítáme **POZDRAVEM**, který děti upozorní na začátek řízené činnosti. Nejdříve začne pozdrav říkat pedagog, přitom zvoní na zvon, pak se k němu přidají s říkankou i děti. V průběhu se všichni shromáždí do kruhu, který máme na koberci vyznačený pomocí kytiček, a přitom tleskají a dupají tehdy, když se o pohybu mluví v pozdravu:

*Bim, bam, bom, svolává nás zvon,
bim, bim, bam, pojd'te všichni k nám.
Ručkama si zatleskáme, nožkama si zadupáme,
bim, bam, bom, svolává nás zvon.*

Pro navození atmosféry a tématu dne motivujeme děti za pomoci kytary a písně od Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře – **OPIČÍ KAPELA** – viz. příloha č. XVI.

K protažení těla a zároveň zlepšení hrubé motoriky, se kterou již dítě předškolního věku nemá větší problémy, nám poslouží **OPIČÍ ROZCVIČKA**. Pedagog zvolí hlavního opičáka, který pochoduje na začátku řady. Při rytmické hudbě, která nás již v předešlé části motivovala, jsou všechny ostatní děti v řadě za „hlavním opičákem“ a chodí po kruhu. Opičí se po něm a napodobují jeho improvizované pohyby, ale jen do té doby, dokud je zády. V okamžiku, kdy se otočí, všichni hned zruší svůj postoj a zatváří se udiveně: „Co je?!“ Hru můžeme několikrát opakovat a hlavního opičáka obměňovat.

Jakmile dokončíme rozcvičku, posadíme se do kroužku na koberec. Protože je u dětí v předškolním věku doporučováno tleskání, které zároveň patří mezi vhodné pohyby při rozvoji rytmického cítění, začnou děti, jeden po druhém, **VYTLESKÁVAT SVÉ JMÉNO**. Avšak slabiky netleskají na ruce, ale „tlučou“ do předem vyrobeného pytlíčku. Ten funguje na principu „šustění.“ Rytmizovat můžeme do pytlíčku pěstí nebo jen dlaní ruky. Z počátku může dítě pro rytmicizaci používat pouze jednu ruku, později ruce střídá – na každou slabiku rytmicizuje jinou rukou. Tato komplexní činnost byla pro některé děti velmi obtížná. Spojit řeč, dodržovat rytmus a soustředit na rytmicizaci samotnou, vyžadovalo soustředěnost a přesnost. – viz. příloha č. IV.

Další částí je rytmicizovaná činnost – **SEZNAM SE S KAMARÁDEM** -tentokrát ve stoje. Dva jedinci si stoupnou naproti sobě a začnou nejprve trénovat tleskání.

1) Dítě nejprve tleskne svýma rukama o sebe, a poté tleskne svýma rukama o ruce kamaráda -

– toto stále opakují dokola. Po zapamatování si systému tleskání přechází k nácvičku říkanky, která zní:

2) První dítě říká: „*Já - jsem - Len - ka, jak - se - jmenu - ješ?*“

Druhé dítě odpovídá: „*Já – jsem – Mar - tin, moc – mě – těší!*“

Posledním úkolem dítěte je spojit tleskání s říkankou, výsledná rytmicizace by tedy měla vypadat takto:

3) Mluví první dítě:

Já – ruce o sebe

jsem – s kamarádem

Len – ruce o sebe ka – s kamarádem

jak – ruce o sebe

se – s kamarádem

jmenu – ruce o sebe ješ – s kamarádem

mluví druhé dítě:

já – ruce o sebe

jsem – s kamarádem

Mar – ruce o sebe tin – s kamarádem

moc – ruce o sebe

mě – s kamarádem

těší – ruce o sebe

(slovo „*těší*“ řekneme s důrazem a na konci si ještě tleskneme s kamarádem).

V závěru řízené činnosti si zahrajeme na **ŠKOLKOVÝ ORCHESTR**. Děti utvoří dvě skupiny, které představují orchestr, a pedagog se stává jeho dirigentem. Jedna skupina rytmizuje do pytlíčku, který jsme si s dětmi vyrobili. Děti ve druhé skupině rytmizují s kostkami z Lega. Úkolem obou skupin je naučit se stejný rytmický celek a poté jej hrát podle pokynů dirigenta. V mateřské škole jde převážně o jednoduché celky. K nahlédnutí nabízím náš rytmický celek, viz. obrázek č.1.

Obr. 1

Po dokonalém zvládnutí rytmu obou skupin začíná koncert. Pomocí vyrobené taktovky udává dirigent každé skupině začátek hry. Děti pak stále opakují svůj naučený rytmus dokola do té doby, než dostanou pokyn skončit. Poté si skupiny vymění nástroje. V průběhu sledujeme udržení rytmu obou skupin. Při této hře se u dětí rozvíjí participace a pocit sounáležitosti. Tuto hru lze praktikovat i u starších dětí a náročnost rytmických celků zvyšovat.

Po dokončení poslední části hodiny se posadíme do komunitního kruhu, ve kterém zhodnotíme dnešní činnosti. Každé dítě řekne, co se mu dnes líbilo nejvíce a co by chtělo do příště změnit. Při evaluaci zapisujeme poznámky do bloku, abychom mohli případné změny důsledně realizovat. Na závěr se rozloučíme hudební básničkou **AHOJ**, která se stala mezi dětmi velmi oblíbenou:

*Dneska jsme si hezky hráli,
povídali, tancovali.*

*Bylo tady veselo,
krásně se nám zpívalo.*

*Máme to tu velmi rádi,
jsme tu všichni kamarádi.*

*Ahoj – dnes už domů jdeme
zítra se zas sejdeme.*

2.2 Druhá aktivita

Téma: Z POHÁDKY DO POHÁDKY

Cíl: osvojení si textu písně a její melodie, rozlišování tempa písně /pomalé, rychlé/

Po přivítání se naším pozdravem (**BIM, BAM**) začneme vyrábět další netradiční hudební nástroj. Tentokrát se jedná o chrastítka, které je vyrobeno z plastových komponentů. Nejprve si každé dítě vezme dvě plastové lžičky, mohou být různě barevné, dále potřebuje obal od překvapení z Kinder vajíčka, lepicí pásku a písek. Výroba chrastítka je podstatně lehčí než rytmický pytlík z předešlé hodiny. Stačí dát pouze trochu písku do obalu z Kinder vajíčka, ten pak vložit mezi plastové lžičky a nakonec celou lžici oblepit lepicí páskou. Při lepení je zapotřebí pomoci kamaráda nebo pedagoga. – viz. příloha č. V.

S vlastním chrastítkem přichází také **DRÁČEK MRÁČEK**, který dětem vypráví krátký příběh o tom, jak kreslil pohádku. – viz. příloha č. VI.

Když jsem byl ještě malý, maminka mi, každý večer před spaním, četla pohádku. Nejraději jsem měl tu O Perníkové chaloupce, protože mám perníčky velmi rád a mohl bych je jíst snad celý den. Ale zpátky k tomu, proč vám tento příběh, milé děti, vlastně vyprávím. Jednoho dne mě napadlo, že bych mohl také vymyslet nějakou pohádku, ale jelikož jsem ještě neuměl psát, tak jsem si ji nakreslil. Nejdříve jsem začal princeznou, protože ty vystupují skoro v každé pohádce, jako další jsem nakreslil babu Jagu, kterou znám z té moje nejoblíbenější pohádky a nezapomněl jsem ani na sebe. Pak jsem dlouho přemýšlel, kdo by si tak ještě zasloužil být v mojí pohádce, a tak jsem nakreslil Honzu a loupežníky, kteří jsou mými kamarády. Tak co říkáte, povedlo se mi nakreslit hezkou pohádku?

Jelikož dnešní celek budeme věnovat převážně nácvičku písně, je dobré s dětmi před samotnou realizací procvičit pomocí vhodných činností, odpoutání se od mluvního hlasu do hlasu zpěvního. Začínáme tedy JUCHNUTÍM, kdy dítě se smíchem řekne: „Júúúúj-juch!“ Děti tedy z nízkého tónu „přeskočí“ do tónu vyššího. Naopak v dalším cvičení, které je nazváno DIVENÍ SE, procvičujeme hlas shora dolů. Pomocí slova „džijúúú,“ se snažíme dítě motivovat tak, aby po nás slova opakovalo. U provedení cvičení máme důsledně našpulená ústa a nekřičíme. Poslední aktivitou pro úspěšný

přechod do zpěvního hlasu je cvičení MELUZÍNA. Dětem podáváme otázky, například „*Jak houká vlak?*“, oni udělají: „*húúú*.“ Stejně tak napodobujeme sirénu – „*vijúúúú*“ – a hučení meluzíny – „*fjúúúú*.“ Cílem cvičení je tyto citoslovce aplikovat na vzestupném melodickém obloučku, kdy dítě sklouzne hlasem dolů a lehce zase nahoru. Všechna cvičení provádíme opakovaně.⁴⁵

V mateřské škole patří zpěv a nácvik písní k nejpřirozenějším a nejčastějším činnostem. V dnešní hodině si osvojíme písničku od Jiřího Žáčka a Pavla Jurkoviče – **OD PONDĚLKA**. – viz. příloha č. XVII. Protože se u dětí, mezi čtvrtým a šestým rokem, formují základy tonálního cítění, je schopno rozeznat a určit pojmy pomale x rychle, vysoko x nízko i potichu x nahlas. V této písni se zaměříme na změnu tempa, tedy pojmy pomale x rychle.⁴⁶

1) Nácvik zahájíme seznámením dětí s písničkou. Pedagog, za doprovodu klavíru, dětem píseň intonačně čistě zazpívá. S dětmi předškolního věku nacvičujeme písničky nápodobou (tzv. náslechem). – viz. příloha č. VII.

2) Důležitou součástí je rozhovor o písni, ve kterém si s dětmi vysvětlujeme případná nejasná slova a obsah písně. Děti v písničce neshledaly nijak zvlášť nejasná slova a obsah písně byl naznačen v motivačním příběhu dráčka Mráčka. Přiblížili jsme si význam spojení „*od pondělka do pátku*“, – myšleno celý týden. Dále jsme rozebírali změnu tempa v písničce. Vždy, když se melodie písně zrychlila, děti měly za úkol si stoupnout. I přesto, že se v písni nemění takty ale pouze délky not, děti zadaný úkol perfektně zvládly.

3) Nejdříve s dětmi trénujeme obtížnější části písně, v písni *Od pondělka* to jsou převážně přechody z pomalého tempa do rychlejšího.

4) Dostáváme se k vlastnímu nácviku písně. Největší chybou, kterou může pedagog udělat, je učit děti samostatně text písně odděleně od její melodie, protože děti si ukládají do paměti melodii písně pomocí textu. Písničku se učíme komplexně, po menších úsecích metodou ozvěny, kdy danou část zazpívá nejprve pedagog a pak po něm děti úsek zopakují. Protože je písnička živá, zpíváme ji vesele a s úsměvem.

⁴⁵ Srov. TICHÁ, Alena a Milena RAKOVÁ. *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími: od narození do 8 let*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014, 166 s. ISBN 978-80-262-0629-3. s.20

⁴⁶ LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání. Nácvik písní*. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2013 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/16933/hudebni-cinnosti-pro-predskolni-vzdelavani-nacvik-pisni.html/>

5) Po zvládnutí osvojení si písňe po částech spojíme píseň v celek a zpíváme ji od začátku až do konce. Připojení se dětí ke zpěvu je individuální, pěvecky zkušenější děti se přidávají hned, méně zkušenější později.

6) V konečné fázi zapojíme do nácviku i naše vyrobená chrastítka. V taktech, kde je doporučeno tleskání, **chrastíme**.

Následné hodnocení bylo jak ze strany dětí, tak i z mé strany velmi pozitivní. Jednalo se o činnost u dětí oblíbenou, kterou dělají s radostí a nadšením. Téma písňe bylo pohádkové, což je blízké snad každému dítěti. Děti se dožadovaly opakování písňe téměř každý den a to je důkazem úspěšně splněné aktivity. Stejně jako v minulé hodině, tak i dnes patřily poslední minuty rozlučkové básničky **AHOJ**.

2.3 Třetí aktivita

Téma: KDO, CO, ČÍM?

Cíl: nácvik rytmizovaného doprovodu

Jako obě předchozí hodiny, tak i tuto zahájíme svolávacím pozdravem **BIM, BAM**. Předtím, než dětem přiblížíme dnešní téma, tak si představíme nástroje, se kterými budeme pracovat. Pro tuto hodinu budeme potřebovat nádoby, které využíváme každý den, tedy různě velké hrnce, pokličky, vařečky, skleničky a lžičky. Protože cílem této činnosti je nácvik rytmizovaného doprovodu, je důležitá dobrá znalost písně, u které budeme doprovod provádět. Dalším předpokladem pro tvoření rytmického doprovodu je pochopení základních složek rytmického nácviku, mezi které patří rytmus, tempo a zvládnutí rytmických cvičení – rytmizace textu, hra na ozvěnu, atd.⁴⁷ Tyto dovednosti jsme s dětmi procvičily již v předchozích aktivitách.

Po seznámení se s „nástroji,“ si zazpíváme za doprovodu tahací harmoniky motivační píseň-**JÁ JSEM MUZIKANT**. – viz. přílohy č. VIII a č. XVIII. Povídáme si s dětmi o tom, co takoví muzikanti dělají a jaká jiná povolání známe. Práci některých z nich si procvičíme pomocí **DECHOVÉHO CVIČENÍ**. Protože budeme u písničky i zpívat, procvičíme si „techniku dechu“ relaxačním cvičením, jehož některé části jsou tématicky zaměřené na povolání. Stoupneme si nejdříve všichni do kruhu na kytičky a provedeme:

- 1) *ve stoje – hluboký nádech nosem a výdech pusou – 3x*
- 2) *v lehu – nádech do břicha = velké břicho, výdech pusou = malé břicho – 3x*

Po rozcvičení nádechu a výdechu si opět stoupneme a zkusíme si práci **ZAHRADNÍKA** a zadržování dechu: - viz. příloha č. IX.

- 1) *zahradník hrabe trávu = nádech, výdech-stále dokola*
- 2) *najednou narazí na kámen a o ten se mu hrábě zadrhnou = zadržení dechu*
- 3) *až se mu podaří kámen odhrábnout, hluboce vydechne a celé cvičení se opakuje
znova.*

⁴⁷KULHÁNKOVÁ, Eva. *Písničky a říkadla s tancem: náměty pro pohybovou výchovu dětí od 3 do 10 let*. Praha: portál, 2006. 143 s. ISBN 80-7367-171-9.

Ještě si s dětmi vyzkoušíme jedno povolání a to práci POPELÁŘE za časů, kdy ještě nebyla auta, která popelnice vyklápěla sama.

1) *motáme imaginární popelnici = nádech, výdech – stále dokola*

2) *zvedáme popelnici = zadrženi dechu*

3) *vysypáváme popelnici = výdech. Cvičení můžeme opět libovolně opakovat.*

Zopakujeme si za doprovodu klavíru písničku **KDO JSEM JÁ?** viz. příloha XIX, kterou mají děti dostatečně osvojenou.

Po důkladném zopakování si písničky se opět posadíme do kruhu na koberec a doprostřed dáme všechny připravené nástroje. Děti se rovnoměrně rozdělí do tří skupin, první skupina *si vezme hrnec a vařečku*, v druhé skupině *každý dvě pokličky* a třetí skupina *bude hrát lžičkou o skleničku*. Děti jsme rozdělili do tří skupin záměrně, protože písnička má tři sloky.

Na slova – *Hádej, hádej, hadači, poběž rychle sem,*

v ruce malý štětec mám, kdopak asi jsem?

– hrají na každou dobu hráči z PRVNÍ SKUPINY

a dále se v první sloce se pokračuje –

Hádej, hádej, hadači, hádám, hádám teď,

malíř, malíř, to jsem já, to je odpověď.

- tuto část sloky doprovází VŠECHNY SKUPINY

a opět rytmizují na každou dobu písni.

Úplně stejným způsobem se prostřídají skupiny v dalších dvou slokách, které jsou rozepsány u notového záznamu v příloze. O ZEDNÍKOVI, kde začne hrát skupina druhá a O MUZIKANTOVI, kterou zahájí skupina číslo tři. Nástroje si mohou děti po odzpívání všech slok vyměnit a celou píseň zopakovat. – viz. příloha č. X.

Nezapomínáme na hodnocení hodiny, můžeme například vyhlásit vítěznou skupinu, která hrála nejlépe a nedělala chyby v rytmizaci nebo nejlépe ocenit všechny muzikanty, třeba malou odměnou. Pokud by někomu tato činnost činila sebemenší problémy, řešíme je hned v průběhu hodiny.

Rozloučení probíhá ve stejném duchu jako v prvních dvou hodinách, tedy básničkou **AHOJ.**

2.4 Čtvrtá aktivita

Téma: MOJE TĚLO

Cíl: nácvik vícehlasé rytmické věty (=ostinato)

Pro realizaci této hodiny nepotřebujeme žádné pomůcky ani nástroje. Vytvoření rytmického ostinata, pro které využijeme pouze ruce a nohy, nám poslouží jako dobrá příprava k vnímání a reprodukci polyfonní hudby. Abychom mohli začít, upoutáme pozornost dětí nám již známým pozdravem **BIM, BAM**.

Tentokrát ale děti nesvolává pedagog sám za sebe, ale jako kašpárek, který si pro děti připravil rozcvičku, u které procvičí celé svoje tělo. Děti se rozmístí po třídě tak, aby měly kolem sebe dostatek prostoru a dělají to stejně jako kašpárek. – viz. příloha č. XI. Nejprve začíná předvádět na známou melodii **HLAVA, RAMENA, KOLENA, PALCE**. Zpíváme nebo recitujeme písničku a dotýkáme se jmenovaných částí těla. Tempo postupně zrychlujeme.

*Hlava, ramena, kolena, palce,
kolena, palce, kolena, palce,
hlava, ramena, kolena, palce,
oči, uši, pusa, nos.*

Stejným způsobem budeme pokračovat i v další části rozcvičky u básně **TO JSOU MOJE RUČIČKY**.

*To jsou moje ručičky – tleskáme rukama o sebe
plácám si na nožičky, – pleskáme rukama o nohy
hlavičkou si otáčím – otáčíme hlavou
a potom si skotačím – otočíme se na místě dokola. – viz. příloha č. XII.*

Zrychlováním tempa si ověříme, jestli si děti správně tuto dovednost osvojily v předchozích aktivitách.

Pro dnešní nácvik rytmické věty děti rozdělíme do dvou skupin. Jedna skupina bude tleskat rukama o sebe a druhá bude dupat nohama o zem. Předtím než začneme,

je u dětí předškolního věku vhodné osvojit si různé druhy tleskání, například tleskání v mírném tempu před tělem, tleskání do kroku a nakonec vytleskávat jednoduché dvoudobé rytmy. Hrajeme hru na ozvěnu, kdy pedagog tleská určitý rytmus a dítě jej hned na to opakuje. Stejně tak tomu bude i u nácvičku podupy, kdy podupy provádíme na místě i v pohybu z místa. Pravidelné potlesky i podupy doprovázíme rytmizovanou řečí. V dnešním cvičení budeme říkat stále dokola jednoduchou větu, viz. obrázek č.2.

„Dun-ka du dun-ka,
dun-ka du dun-ka.“

Obr. 2

1) V nácvičku postupujeme tak, že nejprve naučíme obě skupiny zároveň, za doprovodu klavíru, melodii ostinata. Rozumíme tím krátkou rytmicko-melodickou figuru, která se po celou píseň neustále opakuje. Takový part stačí dětem předvést a ony jej snadno zahrají.⁴⁸ V tomto případě jde o ostinato dětí, které tleskají.

2) Pokračujeme naučením, tentokrát už každé skupiny zvlášť, jejího rytmu tleskání a dupání.

3) Po získání dobré znalosti svého rytmu u obou skupin celé cvičení spojíme dohromady. Všichni v konečné fázi rytmizují své ostinato, ale zpívají tutéž melodii a text písně.

V této hodině se nám celkem dařilo, nejdříve jsem si myslela, že to bude pro děti těžší úkol než obvykle, ale byla jsem výsledkem mile překvapena. Děti navrhly, že tato cvičení bychom mohli opakovat každý den, ale i na nějaké známé písničky.

Na konci hodiny si všichni sedneme do kruhu a rozloučíme se básničkou **AHOJ**.

⁴⁸ DANIEL, Ladislav. *Nové postupy v instrumentální složce HV*. Olomouc: In AUPO Hudební věda, 1984

2.5 Pátá aktivita

Téma: ZVÍŘÁTKA V ZOO

Cíl: propojení rytmizace, zpěvu, instrumentální činnosti a pohybu

Již tradičně zahájíme hodinu pozdravem **BIM, BAM**. Pro navození závěrečného tématu dětem zahrají, za doprovodu kytary, píseň Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra **MÁME RÁDI ZVÍŘATA**. – viz. přílohy č. XIII a č. XX.

Hned v úvodu si děti rozdělíme na dvě skupiny. Jedna skupina dětí představuje zvířata, která žijí v zoologické zahradě a druhá skupina dětí jsou muzikanti, kteří budou tentokrát hrát na ozvučné roury.

V komunitním kruhu na koberci už na nás čeká miska, ve které jsou na papírkách obrázky zvířat – žirafa, slon, lvice, opice, had a krokodýl. Každé dítě si vylosuje jeden obrázek. Uprostřed kruhu se nachází různé věci každodenní potřeby, jako jsou například PET láhve a vršky od nich, vodovodní hadice, igelitový pytlík, stavebnice Lego, dřívka, misky a spousta dalšího. Úkolem dětí je najít si vhodnou pomůcku, která napodobí zvuk daného zvířete. – viz. příloha č. XIV. Mezi nejdůvěryhodnější zvuky, které děti pomocí nabízených věcí vydávaly, byly:

- *chůze žirafy – rytmizování dřívkem do PET láhve,*
- *zvuk slona – houkání do vodovodní trubice (zároveň dětem vytvořila i chobot),*
- *zvuk lvice – fazole v plastové nádobě,*
- *zvuk opice – vršky od PET láhve v misce (miskou se různě třepalo),*
- *zvuk hada – šustění igelitového pytlíku,*
- *zvuk krokodýla – rytmizování dřívka přes kostku z Lega.*

Po nácviku zvuků, které byly doprovázeny také mluvním a pohybovým projevem dětí, je zapotřebí nacvičit aktivitu druhé skupiny a to po stránce hudební i instrumentální. Druhá skupina, která do teď vše pozorovala, si vezme ozvučné roury, které jsou určené pro druh vylosovaného zvířete, tedy: - viz. příloha č. XV.

- *žirafa – tóny D + E (oranžová a fialová)*
- *slon – tón nízké C (modrá)*
- *lvice – tón G (tmavě zelená)*

- opice – tón F (červená)

- had – tón A (žlutá)

- krokodýl – tóny H a vysoké C (světle zelená a modrá)

Každé zvíře má buď samostatně přidělený jednoduchý melodický celek, nebo mají jeden společný celek dvě zvířata dohromady. Každý melodický celek učíme postupně. Viz. obrázky č. 3-6.

Obr. 3

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

Po dokonalém osvojení si jednotlivých melodií hrajeme všechny části dohromady. Zvířata s jedním přiděleným tónem rytmizují rourou do ruky a zvířata se dvěma tóny rytmizují rourou do nohy – každý tón do jedné. Skupinovou práci v závěru spojíme v jednu melodii, která bude vypadat takto:

*/: sloni lvice://: opice hadi://: sloni lvice://: opice hadi://
/: žirafy už jdou:/ ...hlasy slona, hada, lvice a opice.../: jsou tam krokodýli:/*

Spojíme nejen části melodií, ale i pohybovou aktivitu s touto hudební. První skupina zvířat chodí do rytmu po třídě, dělá pohyby jako jejich předváděné zvíře a také vydává totožné hlasy se zvířetem za pomoci zvuku daného předmětu.

Nácvik hudebně pohybové aktivity byl na organizaci nejvíce náročný. Bylo zde zapotřebí trpělivosti a důslednosti dětí. V průběhu nácviku jsem děti průběžně motivovala, abych udržela jejich pozornost. Celkový dojem z aktivity byl jak z mé strany, dětí i kolegyně výborný. Protože činnost lze různě obměňovat a kombinovat, je možné využitím ozvučných rour ozvláštnit i jiné, nejen hudebně pohybové, činnosti během celého roku.

Konec aktivity patřil opět básničce **AHOJ**.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabývala Rozvojem hudebního vnímání u dětí předškolního věku. Mým cílem v bakalářské práci bylo vytvořit didakticko-metodický materiál, který poslouží k praktickému využití při práci s předškolními dětmi. Protože je pro děti předškolního věku důležitá rovnováha mezi vývojem po fyzické i psychické stránce, přizpůsobila jsem tomuto komplexnímu vývoji i obsah aktivit.

V teoretické části jsem popsala způsob, jakým lze rozvíjet hudební schopnosti, přičemž jsem se zaměřila na předškolní období života dítěte. Nejprve jsem se zabývala psychickým, motorickým a hudebním vývojem dítěte, poté jsem se soustředila na rodinu a její vliv na dítě po hudební, citové a emoční stránce. V třetím roce života dítěte nastoupí do mateřské školy, která se začne výrazně podílet na jeho výchově. Hudební činnosti by měly být nedílnou součástí každé mateřské školy a to ve výchově, vzdělání a zejména v socializačních procesech. Všechny tyto teoretické poznatky jsem aplikovala do hudebních aktivit v praktické části mé bakalářské práce.

K rozvoji pravé mozkové hemisféry přispívají kromě rozeznávání přírodních zvuků také rytmická cvičení. Jelikož má většina dětí vrozené hudební cítění, chtěla jsem si tenhle fakt ověřit i v naší mateřské škole a proto jsem si v první aktivitě praktické části zvolila za cíl rozvoj rytmického cítění.

Pokud jsem zmínila pravou část mozkové hemisféry, tak k rozvoji levé hemisféry poslouží naslouchání pohádek, vyprávění a také samotný nácvik hudební melodie. Všechny tyto činnosti jsem zakomponovala do druhé aktivity, ve které jsem si kladla za cíl osvojení si textu písně a její melodie.

V dalších třech aktivitách jsem se s dětmi snažila o zpřesnění hudebního vnímání a pohybové koordinace. V instrumentální činnosti byly patrné určité rozdíly v hudebním nadání dětí. Za další průpravné cvičení jsem zvolila hru na tělo, která příznivě přispívala k nácviku poslední aktivity.

V závěrečné aktivitě *Zvířátka v zoo* jsem využila rytmické cítění, pěvecké činnosti, fantazii a hudebně pohybové schopnosti dětí.

Při zpracování bakalářské práce jsem si uvědomila nezastupitelnou roli hudby v životě dítěte. I přesto, že je dnešní společnost zaměřena spíše na materiální stránku života a vnímání dětí je ovlivněno zejména médii a reprodukovanou hudbou, zůstává hudební výchova nenahraditelnou součástí života každého jedince od narození.

Seznam použitých zdrojů

- 1) DANIEL, Ladislav. *Nové postupy v instrumentální složce HV*. Olomouc: In AUPO Hudební věda, 1984
- 2) DOŇKOVÁ, Olga a Jan Sebastian NOVOTNÝ. *Vývojová psychologie pro sociální pedagogy*. Institut mezioborových studií Brno, 2010.
- 3) GRECMANOVÁ, Helena. *Obecná pedagogika II*. dotisk 1.vyd. Olomouc: Hanex, 2000, 192 s. ISBN 80-85783-24-x.
- 4) HOLAS, Milan. *Hudební nadání, aneb, Otázky hudebně psychologické diagnostiky*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění, Hudební fakulta, 1994. ISBN 8085883007.
- 5) JAGLOVÁ, Jindřiška. *Hudební výchova 2: učebnice pro 2. ročník základní školy*. 1. vyd. Ilustrace Květoslava Marklová. Brno: Nová škola, 1998, 64 s. ISBN 8085607662.
- 6) JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993, 231 s. ISBN 802100830x.
- 7) KODEJŠKA, Miloš. *Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 76 s. ISBN 80-729-00803.
- 8) KULHÁNKOVÁ, Eva. *Písničky a říkadla s tancem: náměty pro pohybovou výchovu dětí od 3 do 10 let*. Praha: portál, 2006. 143 s. ISBN 80-7367-171-9.
- 9) LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s., obr. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-716-9195-X.

- 10) MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, 223 s. Knižnice psychologické literatury. ISBN 8004252362.
- 11) MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: Normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : Základní duševní potřeby dítěte : Dítě a lidský svět*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. ISBN 9788024708706.
- 12) *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Editor Václav Mertin, Ilona Gillernová. Praha: Portál, 2010, 247 s. ISBN 9788073676278.
- 13) ŘÍHOVÁ, Jaroslava. *Vliv hudby na člověka*. Brno, 2011. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická.
- 14) SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-0587-9.
- 15) ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-323-4.
- 16) ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 175 s. ISBN 80-244-0629-2.
- 17) TICHÁ, Alena. *Hlasová výchova v dětském sboru prostřednictvím her a motivací*. Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2004. ISBN 80-70-68-186-1.
- 18) TICHÁ, Alena a Milena RAKOVÁ. *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími: od narození do 8 let*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014, 166 s. ISBN 978-80-262-0629-3.
- 19) *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, s. 749-1627. ISBN 8071843113.

Internetové zdroje:

- 20) *Boomwhacker*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Boomwhacker>
- 21) LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání. Návuk písní*. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2013 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/16933/hudebni-cinnosti-pro-predskolni-vzdelavani-nacvik-pisni.html/>
- 22) PALATINOVÁ, Alžběta. *Didaktické hry v hudebních činnostech*. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2006 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/469/DIDAKTICKE-HRY-V-HUDEBNICH-CINNOSTECH.html/>
- 23) SLAVÍKOVÁ, Marie. *Předškolní dítě a rytmické cítění*. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2011 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/13431/PREDSKOLNI-DITE-A-RYTMICKE-CITENI.html/>
- 24) SLAVÍKOVÁ, Marie. *Hudební vývoj dítěte v předškolním věku*. In: *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2012 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/14413/HUDEBNI-VYVOJ-DITETE-V-PREDSKOLNIM-VEKU.html/>

Seznam příloh

- Příloha I: Fotografie (šití pytlíčku na šicím stroji)
- Příloha II: Fotografie (otáčení pytlíčku)
- Příloha III: Fotografie (plnění pytlíčku čočkou)
- Příloha IV: Fotografie (rytmizace jmen do pytlíčku)
- Příloha V: Fotografie (výroba chrastítka)
- Příloha VI: Fotografie (přivítání dráčka Mráčka)
- Příloha VII: Fotografie (nácvič písneš Od pondělka)
- Příloha VIII: Fotografie (motivační písneš – Já jsem muzikant)
- Příloha IX: Fotografie (dechové cvičení – zahradník)
- Příloha X: Fotografie (instrumentální doprovod k písni – Kdo jsem já?)
- Příloha XI: Fotografie (příprava na hodinu s kašpárkem)
- Příloha XII: Fotografie (rozcvička – To jsou moje ručičky)
- Příloha XIII: Fotografie (motivační písneš – Máme rádi zvířata)
- Příloha XIV: Fotografie (vybírání si netradičních předmětů)
- Příloha XV: Fotografie (hra dětí s boomwhackers)
- Příloha XVI: Notový záznam (Opičí kapela)
- Příloha XVII: Notový záznam (Od pondělka)
- Příloha XVIII: Notový záznam (Já jsem muzikant)
- Příloha XIX: Notový záznam (Kdo jsem já?)
- Příloha XX: Notový záznam (Máme rádi zvířata)

Přílohy

Příloha I: Fotografie (šití pytlíčku na šicím stroji)

Příloha II: Fotografie (otáčení pytlíčku)

Příloha III: Fotografie (plnění pytlíčku čočkou)

Příloha IV: Fotografie (rytmizace jmen do pytlíčku)

Příloha V: Fotografie (výroba chrastítka)

Příloha VI: Fotografie (přivítání dráčka Mráčka)

Příloha VII: Fotografie (nácvič písň Od pondělka)

Příloha VIII: Fotografie (motivační písň – Já jsem muzikant)

Příloha IX: Fotografie (dechové cvičení – zahrádník)

Příloha X: Fotografie (instrumentální doprovod k písni – Kdo jsem já?)

Příloha XI: Fotografie (příprava na hodinu s kašpárkem)

Příloha XII: Fotografie (rozcvička – To jsou moje ručičky)

Příloha XIII: Fotografie (motivační píseň – Máme rádi zvířata)

Příloha XIV: Fotografie (vybírání si netradičních předmětů)

Příloha XV: Fotografie (hra dětí s boomwhackers)

Zdeněk Svěrák & Jaroslav Uhlíř - Opičí kapela (akordy a text)

G, **Fmaj7**, **Dmi7**, **G**

C
Opičí muzika,
kdo ji slyší, utíká,
G
třískáme do plechu
k tanci nebo poslechu.

C
Opičí kapela
náladu vám udělá,
G
hrajeme do ouška
pro zebra i papouš^Cka.

G
To je krása,
Fmaj7 to je rámus, **Dmi7** tak se na to **G** musí,
G dneska máme **Fmaj7** na programu **Dmi7** populární **G** kusy.

G7
A proto neprchej do lesa
od našeho tělesa,
podívej na hrocha,
jak se hudbou pokochá.
Opičí šumaři,
ty to znají, ty vaří,
třískají do plechu
k tanci nebo poslechu.

To je krása, to je rámus, tak se na to musí,
dneska máme na programu populární kusy.

A proto opičí muzika,
kdo ji slyší, utíká,
třískáme do plechu
k tanci nebo poslechu.

Opičí kapela
náladu vám udělá,
hrajeme do ouška
pro zebra i papouška.

Příloha XVI: Notový záznam (Opičí kapela)

Od pondělka

Živě

text Jiří Žáček

Handwritten musical score for the song "Od pondělka". The score is written on ten staves, alternating between treble and bass clefs. It includes lyrics in Czech and guitar chords (F, C7, B7). The lyrics are: "Od pondělka do pátku budu kreslit pohádku. Koho do ní namaluju, toho do ní namaluju, aby byla v pořádku? Princéznou a babu Jaqu, draka, co má dračit spády? Honzu, nebo loupežníky? Sebe a své kamarády. Od pondělka do pátku budu kreslit pohádku. Potom vám ji celou povím, potom vám ji celou povím, u-mím ji i pozpát-ku." The score includes various musical notations such as notes, rests, and asterisks indicating specific rhythmic or performance instructions.

Od pondělka do pátku budu kreslit pohádku.
Koho do ní namaluju, toho do ní namaluju, aby byla
v pořádku? Princéznou a babu Jaqu,
draka, co má dračit spády?
Honzu, nebo loupežníky?
Sebe a své kamarády. Od pondělka do pátku
budu kreslit pohádku. Potom vám ji celou povím,
potom vám ji celou povím, u-mím ji i pozpát-ku.

Příloha XVII: Notový záznam (Od pondělka)

JÁ JSEM MUZIKANT

Česká

(Doprovod: 5)

Mírně rychle

1. Já jsem mu-zi-kant a při-chá-zím k vám z čes-ké ze-mě.
 My jsme mu-zi-kan-ti, při-chá-zí-me k vám.
 Já u-mím hrá-ti. My u-mí-me ta-ky.
 A to na hou-sle. Jak se na ně hra-je?
 Fid-li, fid-li, sta-ré vi-dli, fid-li, fid-li, hou-slič-ky, hou-sli-čky.

2. ...

A to na basu. Jak se na ni hraje?
 Stála basa u primasa, za kamnama stála,
 jak primaska zatopila, basa sama hrála.

3. ...

A to na trumpetu. Jak se na ni hraje?
 [: Já rád játra, ty rád játra,
 on rád játra trumpeta. :]

4. ...

A to na bubínek. Jak se na něj hraje?
 [: Bumtarata, bumtarata,
 bumtarata, bubínek. :]

KDO JSEM JÁ?

The image shows a handwritten musical score on two staves. The title 'KDO JSEM JÁ?' is written at the top center. A small drawing of a flower is in the top left corner. The score consists of two staves of music with lyrics written below. There are three verses of lyrics, each starting with 'HÁDEJ, HÁDEJ, HADAČI, POBĚŽ RYCHLE SEM.' The lyrics describe different professions: a painter, a bricklayer, and a musician. The score includes treble clefs, a 4/4 time signature, and various musical notations like notes, rests, and bar lines. There are also circled 'C' symbols above the staves.

1. HÁDEJ, HÁDEJ, HADAČI, POBĚŽ RYCHLE SEM.
HÁDEJ, HÁDEJ, HADAČI, HADÁM, HADÁM, TEĎ.
V RUCÍCH MÁM ŠTĚTEC MÁM, KDOPAK ASI JSEM?
MALÍŘ, MALÍŘ, TO JSEM JÁ, TO JE ODPOVĚĎ.

2. HÁDEJ, HÁDEJ, HADAČI,
POBĚŽ RYCHLE SEM.
CIHLU K CIHLE PŘIKLÁDÁM,
KDOPAK ASI JSEM?
... ŽEDNÍK, ŽEDNÍK ...

3. HÁDEJ, HÁDEJ, HADAČI,
POBĚŽ RYCHLE SEM.
BUBEN, TRUBKU DOMA MÁM,
KDOPAK ASI JSEM?
... MUŽIKANTIK, TO JSEM JÁ.

Příloha XIX: Notový záznam (Kdo jsem já?)

MÁME RÁDI ZVÍŘATA

Hudba Jiří Šlitr / Text Jiří Suchý

Tempo di foxtrot

Má-me rá - di zví - řa - ta, zví - řa - ta, zví - řa - ta, pro - to - že jsou
chlu - pa - tá a ma - jí heb - kou srst. Srst, srst, srst. V zoo - lo - gic - ké
za - hra - dě, za - hra - dě, za - hra - dě, ne - hlad - te lva po bra - dě,
u - kou - sne vám prst. Prst, prst, prst. Chy - bu - je ten, kdo lvu skrz tu
mříž svou ru - ku po - dá, i když má - me de - set prs - tů, kaž - dý - ho
je ško - da. Má - me rá - di zví - řa - ta, zví - řa - ta, zví - řa - ta,
pro - to - že jsou chlu - pa - tá a ma - jí heb - kou srst. (Například ježek)

Příloha XX: Notový záznam (Máme rádi zvířata)

Abstrakt

PIROŽKOVÁ, L. *Rozvoj hudebního vnímání u dětí předškolního věku*. České Budějovice 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Karel Ochozka.

Klíčová slova: hudební schopnosti, rytmické cítění, hudební činnosti, předškolní věk

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se dělí na tři hlavní kapitoly. První kapitola nás seznamuje s rozvojem hudebních schopností v mateřské škole. Druhá kapitola se zabývá vývojem dítěte po stránce psychické, motorické a významem rodiny pro hudební vývoj dítěte. Poslední třetí kapitola je věnována dítěti předškolního věku, hudební výchově v mateřské škole a součástí je také seznámení s nabídkou hudebních činností. V praktické části jsem vypracovala návrh činností, které jsem zrealizovala s předškolními dětmi v mateřské škole.

Abstract

Development of musical perception in preschool children.

Keywords: musical abilities, sense of rhythm, musical activities, preschool age

The work is divided into two parts: theoretical and practical. The theoretical part is divided into three main chapters. The first chapter introduces us about development of musical skills in kindergarten. The second chapter deals with the development of the child in terms of mental, motor and meaning of family for the musical development of the child. The third and last chapter is devoted to a child in preschool age, musical education in kindergarten and part of it is also familiarization with range of musical activities. In the practical part, I developed a proposal activities that I realized with preschool children in kindergarten.